

ÇOXOBRAZLI ÜZƏRİNDƏ XARICI DİFERENSIAL FORMALARIN QURULMASI VƏ ONUNLA HƏLL EDİLƏN MƏSƏLƏLƏR

VƏFA ELDAR QIZI XƏLİLLİ, NƏCƏF YAQUB OĞLU ƏLİYEV

Bakı Dövlət Universiteti,

necefaliyev@mail.ru, vefa.xelil@mail.ru

Tutaq ki, $X_n \subset \mathbb{R}^n$ – çoxobrazlıdır, $x \in X_n$ və p – tam ədəddir: $0 \leq p \leq n$. T_x^* vektorlar fəzasının p -dərəcəli xarici hasilinə baxaq: $\wedge^p T_x^*$.

Tutaq ki, V – $\mathbb{R}$ həqiqi ədədlər meydanı üzərində n ölçülü vektorlar fəzasıdır. Göstərmək olar ki,

$$\left(\bigwedge^p T^*(X_n), X^n, \bigwedge^p V^*, \pi \right)$$

döndüyü X_n bazalı $\wedge^p T(X_n)$ laylanmalar fəzası, $\wedge^p V^*$ və π – proyeksiyası ilə təyin olunmuş laylanmalar fəzasıdır.

X_n çoxobrazlısı üzərində C^r sinfindən olan p -dərəcəli diferensial forma (və ya p -forma) C^r – kəsik laylanması adlanır: $\wedge^p T^*(X_n)$.

Tutaq ki, $X_n \in C^\infty$ və G – X_n -də açıq çoxluqdur. $A^p(G)$ ilə G -də bütün p -formalar çoxluğunu (C^∞ sinfinin) işarə edək. Yoxlamaq olar ki, $A^p(G)$ elə $F(G)$ – moduludur. $A^0(G) = F(G)$ yerinə qoysaq,

$$A(G) = \sum_{p=0}^{\infty} A^p(G)$$

$A^p(G) \subset F(G)$ -modullarının düz cəmini alırıq.

$A(G)$ modulunun elementi G çoxluğu üzərində xarici diferensial forma (dərəcə göstərilmir) adlanır.